

Nr 312.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om förlängd giltighetstid för ränte- och utdelningskuponer m. m.; given Stockholms slott den 28 maj 1943.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om förlängd giltighetstid för ränte- och utdelningskuponer; samt
- 2) lag om förlängning i särskilt fall av tiden för rätt att lyfta utdelning i konkurs.

GUSTAF.

Thorwald Bergquist.

F ö r s l a g
till
L a g
om förlängd giltighetstid för ränte- och utdelningskuponger.

Härigenom förordnas som följer.

Ränte- eller utdelningskupong som avses i 25 § lagen om skuldebrev skall, ändå att den ej företes till inlösen inom där angiven tid, icke upphöra att gälla före den 1 juli 1944.

Vad nu sagts äger ej tillämpning, där den i nämnda lagrum angivna tiden gått till ända före denna lags ikraftträdande.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

F ö r s l a g
till
L a g
om förlängning i särskilt fall av tiden för rätt att lyfta utdelning
i konkurs.

Härigenom förordnas som följer.

Där på grund av förhållanden, som föranletts av krig, svårighet föreligger för borgenärer i konkurs att inom tid som angives i 148 a § konkurslagen anmäla sig att lyfta utdelning i konkursen, äger Konungen meddela förordnande om förlängning av nämnda tid för borgenärerna i konkursen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och gäller till och med den 30 juni 1944.

Förordnande som meddelats med stöd av lagen äger icke giltighet längre än denna är gällande.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 maj 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, BERGQUIST, BAGGE, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning inom justitie-, utrikes-, finans- och handelsdepartementen anmäler t. f. chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bergquist, fråga om *tillfällig förlängning av vissa preskriptionstider*. Föredraganden anför därvid följande.

Inkomna framställningar.

I 25 § lagen om skuldebrev stadgas en särskild preskriptionstid för förfallna kuponger till vissa värdepapper. Bestämmelsen avser räntekuponger till obligationer och andra skuldebrev, som äro utgivna i större antal och uppenbarligen avsedda för den allmänna rörelsen, samt utdelningskuponger till aktiebrev. Om sådan kupong ej företetts till inlösen inom tre år från förfalldagen, skall den ej vidare vara gällande. Avtal om kortare tid är utan verkan.

En särskild preskriptionstid gäller även beträffande utdelning i konkurs enligt 148 a § konkurslagen. Om borgenär icke inom två år från det förslag till slututdelning eller beslut i anledning av klander mot förslaget vunnit laga kraft eller, om han först senare blivit berättigad att utan borgen lyfta honom tillagda medel, inom två år därefter anmält sig att lyfta dem, går han förlustig utdelningen. Medlen skola fördelas mellan de borgenärer, som bevarat sin rätt, eller överlämnas till gäldenären.

Med hänsyn till att krigsförhållandena medfört särskilda svårigheter att iakttaga de sålunda stadgade tidsfristerna ha framställningar gjorts om förlängning av dessa frister för vissa fall.

Sålunda har den franska sammanslutningen *association nationale des porteurs français de valeurs mobilières* i en den 13 maj 1943 dagtecknad skrivelse till chefen för justitiedepartementet framhållit, att efter krigsutbrottet i september 1939 för många franska innehavare av värdepapper — mobiliserade, krigsfångar, flyktingar, innevånare i kolonier m. fl. — mött de största svårigheter att få utländska kuponger inlösta. Sedan juni månad 1940 hade

det för sådana franska rättssinnehavare i de allra flesta fall varit fullständigt omöjligt att få svenska kuponger inlösta, eftersom ingen betalningsöverenskommelse träffats mellan svenska regeringen och franska regeringen i fråga om transfereringen i dylika fall. Under dessa förhållanden skulle det vara mycket önskvärt, om den i Sverige för aktie- och obligationskuponger gällande preskriptionstiden bleve förlängd för franska medborgare, intill dess fredstillstånd inträtt i Europa.

Vidare har *aktiebolaget Kreuger & Tolls konkursbo* i skrivelse till chefen för justitiedepartementet den 4 maj 1943 hemställt om förlängning av den tid, inom vilken borgenärerna i nämnda konkurs, i vilken förslag till slututdelning framlagts den 11 juni 1941, hade att anmäla sig för lyftande av dem tillkommande utdelning. Som skäl för denna hemställan har i skrivelsen anförts följande.

Bortsett från utdelning å fordringar, som grunda sig på av bolaget utgivna obligationer, s. k. secured debentures, hava med ett oväsentligt undantag alla borgenärerna tillagda utdelningar lyftats. Utdelningar på grund av obligationer inestå däremot, såsom framgår av en vid skrivelsen fogad uppställning, fortfarande i betydande utsträckning. Sådan utdelning får lyftas endast mot att obligationerna företes för förvaltarna eller för en bank i New York, som på förvaltarnas begäran åtagit sig att avstämpla för banken företedda obligationer och över avstämplingen utfärda bevis, mot vilka därefter utdelningen av förvaltarna utbetalas.

Den nyss berörda uppställningen utvisar, att ett avsevärt antal obligationer icke blivit företedda för lyftande av slututdelningen, under det att antalet av de obligationer, som icke företetts för lyftande av tidigare utdelningar, som voro tillgängliga redan före krigsutbrottet i september 1939, är väsentligt mindre. Dessa omständigheter samt det förhållandet, att obligationerna ifråga i stor utsträckning placerades utomlands, tyda på att ett ej obetydligt antal obligationsinnehavare i utlandet på grund av nu rådande förhållanden icke varit i stånd att förete obligationerna för lyftande av utdelning.

Den vid skrivelsen fogade uppställningen innehöll följande uppgifter rörande utdelning å 5 procents secured debentures från aktiebolaget Kreuger & Toll som icke lyftats den 3 maj 1943.

			Deb. à \$ 1,000:—	Deb. à \$ 500:—	
Första utdelning april 1937.....	25	%	134	237	Kr. 225,433: 03
	1	%	144	279	» 11,168: 46
Andra utdelning april 1938.....	10	%	145	282	» 111,080: 95
	0,5	%	533	487	» 15,079: 63
Tredje utdelning april 1939.....	4	%	533	487	» 34,983: 76
Slututdelning juni 1941.....	2,305	%	903	1,051	» 137,193: 14
					Kr. 534,938: 97

Skandinaviska banken aktiebolag, som medverkat vid emitteringen av nämnda secured debentures på den svenska marknaden, har i en den 10 maj 1943 dagtecknad skrivelse tillstyrkt bifall till konkursboets hemställan.

Även från *association nationale des porteurs français de valeurs mobilières* har framställning gjorts om förlängning av preskriptionstiden för lyftande av utdelning i aktiebolaget Kreuger & Tolls konkurs. I en den 27 april 1943

dagtecknad skrivelse har nämnda franska sammanslutning bland annat framhållit, att ett betydande antal utländska innehavare av secured debentures på grund av rådande exceptionella förhållanden icke vore i stånd att förete dessa i Stockholm för lyftande av utdelning. En framställning med samma yrkande har den 11 maj i år gjorts av *association belge pour la défense des détenteurs de fonds publics*.

Motiven till gällande bestämmelser.

Den särskilda preskriptionstiden för kuponger till aktier och obligationer m. m. infördes genom skuldebrevslagen den 27 mars 1936. Till motivering av stadgandet härom anfördes i förarbetena till lagstiftningen (S. O. U. 1935: 14 s. 107) bland annat följande synpunkter.

Då den på kupongen grundade fordringsrätten i förevarande förslag gjorts till föremål för reglering, läser jämväl frågan om verkan av att kupong efter längre tids förlopp icke blivit företedd för inlösen böra upptagas till behandling. Härvid kommer i främsta rummet i betraktande, att varje kupong i allmänhet avser ett ganska obetydligt belopp. Redan på grund härav bör rättsförhållandets avveckling ej alltför länge hållas svävande. Kupongfordringen utgör tillbehör till en oftast värdefull och för innehavaren betydelsefull huvudrättighet, och endast ganska sällan läser, på grund av tvist, gäldenärens insolvens eller andra sådana omständigheter, möta hinder mot dess utkrävande inom rimlig tid. Det torde därför kunna antagas, att anledningen till att kupongen icke någorlunda snart företes till inlösen i allmänhet är den, att den förkommit för innehavaren. Dennes intresse tillgodoses i sådant fall icke i nämnvärd mån genom att kupongen bibehålles vid gällande kraft. Tvärtom läser upphörande av kupongens giltighet vara en förutsättning för att möjlighet att utan kupongens företeende erhålla likvid skall kunna på ett praktiskt tillfredsställande sätt beredas honom. Starka skäl tala sålunda för att kuponger skola — hos oss likasom enligt talrika främmande lagstiftningar — förlora sin giltighet efter jämförelsevis kort tid. Jämväl i övrigt torde beträffande kuponger i åtskilliga avseenden böra uppställas regler avvikande från de enligt preskriptionsförordningen gällande. Kupongernas giltighetstid synes sålunda böra räknas, icke från kupongens eller huvudförbindelsens utgivande, eller i fråga om utdelningskuponger från beslutet om utdelning, utan från kupongens förfallotid. Rättighetens vidmakthållande genom en blott bevakning bör i allmänhet icke medgivas. Och efter den föreskrivna tidens utgång bör den som innehar kupongen ej blott förlora sin talan, utan avskäras från att överhuvud göra gällande någon rätt enligt densamma.

Stadgandet om preskription av rätt till utdelning i konkurs infördes genom en lag den 14 mars 1941. Såsom skäl för upptagandet av denna särskilda preskriptionstid angavs i förarbetena till lagen det praktiska behovet att reglera frågan, huru det skulle förfaras med konkursmedel, som icke lyftes. Det inträffade nämligen ej sällan, att konkursförvaltare finge under lång tid omhänderhåva dylika medel. Det kunde till och med inträffa, att så lång tid förflöte utan att vederbörande borgenär läte sig avhöra, att det till slut bleve svårt för att ej säga omöjligt att avgöra, vem som vore berättigad att lyfta utdelningen. De medel, som icke lyftes, utgjordes vanligen allenast av småbelopp. Någon enstaka gång kunde det emellertid

röra sig om avsevärda summor. Såsom exempel på ett dylikt fall nämndes särskilt aktiebolaget Kreuger & Tolls konkurs.

Vid tillkomsten av den sist behandlade preskriptionsbestämmelsen omnämndes den möjligheten, att det kunde uppkomma behov av sådan förlängning av stadgade frister som nu är i fråga. Föredragande departementschefen anförde därom följande.

Jag vill i detta sammanhang framhålla, att det med anledning av den avspärrning som nu råder kan bliva nödvändigt att för dem, som icke utan avsevärd svårighet kunna komma i förbindelse med vårt land, genom särskild lagstiftning bereda möjlighet att i vissa fall erhålla förlängda tidsfrister. Bli avspärrningen långvarig, bör tagas under överbägande, huruvida icke jämväl den frist som nu införts i konkurslagen för bevarande av rätt till utdelning i konkurs bör förlängas för borgenärerna i konkursbo med ett flertal ford ringsägare i utlandet eller för sådana borgenärer som haft särskilda svårigheter att bevaka sin rätt.

Förslag till lagstiftning.

Med anledning av de förut återgivna framställningarna har inom justitiedepartementet upprättats en *promemoria angående förlängning av vissa preskriptionstider vid krig eller krigsfara m. m.*

Efter en redogörelse för gällande rätt och de i ämnet gjorda framställningarna har i promemorian först behandlats frågan om förlängning av den treåriga preskriptionstiden för kuponger till aktier och obligationer m. m.

Därvid har i promemorian framhållits, att obligationer, som utgivits av olika svenska rättssubjekt, och aktier i svenska bolag givetvis i viss utsträckning funnes på utländska händer. De av kriget orsakade avspärrningsåtgärderna hade försvårat eller omöjliggjort kommunikationerna med de flesta främmande länder, och dessutom kunde det antagas, att åtskilliga rättsinnehavare till följd av krigsfångenskap eller andra orsaker vore förhindrade att överhuvud taget vidtaga rättsliga dispositioner. Det skulle vara obilligt, om den korta preskriptionstiden i sådana fall medförde förlust av rätten till ränta eller utdelning. Enligt inhämtade upplysningar hade detta förhållande även varit föremål för uppmärksamhet i svenska bankföreningen. Ett flertal svenska företag hade på föreningens förfrågan frivilligt utfäst sig att icke åberopa preskriptionsbestämmelsen, när svensk bank som presenterade kupongen uppgåve att hinder för kupongens presenterande mött på grund av de av kriget orsakade utomordentliga förhållandena på det internationella området. Det syntes emellertid påkallat, att en allmän undantagsbestämmelse infördes genom lagstiftning för att vinna en mera betryggande reglering.

Vidare har i promemorian erinrats därom, att svenska värdehandlingar på utländska händer kunde ha blivit förstörda under kriget. Billigheten syntes kräva, att innehavarna av sådana handlingar finge rimlig tid på sig för att låta döda dem jämte därtill hörande kuponger, innan all rätt på grund av kupongerna upphörde. Genom att handlingarna och kupongerna dödades

bleve rättsinnehavarna berättigade att erhålla nya i deras ställe, och skulle sålunda, om preskriptionstiden utsträcktes, kunna göra gällande sin rätt till inestående ränta eller utdelning.

Därefter har i promemorian framhållits, att den undantagsregel, som av nu angivna skäl syntes önskvärd, kunde utformas enligt olika alternativ. Därom har vidare anförts följande.

Det för tillämpningen enklaste sättet att lösa frågan vore att generellt utsträcka den i 25 § skuldebrevslagen angivna tiden för alla kuponger som där avses. Härvid åsyftas dock icke kuponger, beträffande vilka preskriptionstiden vid lagens ikraftträdande redan gått till ända. I alla andra fall kunde tiden utsträckas förslagsvis i första hand t. o. m. den 30 juni 1944 för att i mån av behov framdeles ytterligare förlängas. En bestämmelse av denna art skulle visserligen gå längre än som påkallades av de skäl vilka anförts för ett ingripande genom lagstiftning, i det att även de som ej haft giltig orsak för underlåtenhet att förete sina kuponger komme att bevaras vid sin rätt. Å andra sidan bör framhållas, att kupongerna äro av löpande natur och bruka företes till inlösen vid olika penninginstitut såväl här i landet som utomlands. Därest det skall utgöra ett villkor att giltig orsak till dröjsmål förelegat, kan det icke gärna sättas i fråga, att — fränsett domstol — någon annan än gäldenären (bolaget) skall äga att pröva villkorets förhandenvaro med bindande verkan. Härav skulle möjligen kunna förmedlas, att kupongerna måste av innehavaren sändas direkt till gäldenären (bolaget) för inlösen och att den mera praktiska utvägen att vända sig till bank icke skulle komma att stå till buds. Om återigen gäldenären (bolaget) vägrar att godkänna uppgiven orsak, skulle kravet prövas av domstol, vilket självfallet innebär omgång och tidsutdräkt.

De olägenheter som skulle följa av en generell utsträckning av preskriptionstiden synas icke vara alltför betydande. Gäldenären (bolaget) blir nödsakad att hålla rättsförhållandet öppet under längre tid men detta måste anses vara en lindrig pålaga. Att det skulle vara obilligt mot gäldenären att han ej kan tillgodogöra sig ett belopp som i alla fall obestriddigen intill preskriptionstidens utgång tillkommer annan, lärer icke med fog kunna göras gällande. En praktisk olägenhet av den utsträckta preskriptionstiden är emellertid, att den som enligt 25 § andra stycket skuldebrevslagen inom kupongs giltighetstid anmält att kupongen förstörts eller eljest förkommit ej kan påräkna att få lyfta ränta eller utdelning efter tre år från förfalldagen, om han gör sin rätt sannolik. Han måste vänta tills den längre preskriptionstiden gått till ända, såvida ej gäldenären (bolaget) frivilligt utbetalar beloppet. Även detta synes vara en sådan olägenhet som en rättsägare under nu rådande förhållanden får finna sig i. Dessutom må framhållas, att även om preskriptionstiden skulle utsträckas allenast för den som visat giltig orsak för dröjsmål, samma påföljd sannolikt skulle inträda med avseende å tillämpningen av 25 § andra stycket skuldebrevslagen.

Då den som innehar värdepapper givetvis är angelägen att lyfta sin utdelning när den är tillgänglig, är det sannolikt att de olika alternativen ekonomiskt skulle bliva av ungefär samma verkan för gäldenären (bolaget). I nästan alla fall, då en kupong företes efter treårstidens utgång, skulle säkerligen någon orsak kunna påvisas som har samband med kriget.

Därest en generell utsträckning av tiden i 25 § första stycket skuldebrevslagen skulle anses alltför vittomfattande, kunde det tänkas att Kungl. Maj:ttillerkännes befogenhet att bestämma, för vilka gäldenärer (bolag) den utsträckta preskriptionstiden skulle gälla. Härvid skulle tillses, att förordnan-

de om en sådan utsträckning skulle komma att gälla i fråga om sådana obligationer eller aktier som vunnit internationell spridning. Det är dock svårt att med säkerhet bedöma denna fråga och förordnande skulle antagligen behövas i ett stort antal fall.

Om en mera restriktiv väg anses böra väljas, skulle den ifrågasatta undantagsregeln förslagsvis kunna gälla i sådana fall, då en kuponginnehavare på grund av förhållanden som föranletts av krig haft skälig ursäkt för underlåtenhet att förete kupongen inom den stadgade tiden. Då verklig bevisning härom icke alltid kan förebringas, bör det vara tillräckligt med att förhållandet göres sannolikt, något som ofta torde ligga i öppen dag. Väljes detta alternativ, torde det vara nödvändigt att även stadga viss frist från det hindret upphört. En sådan regel skulle emellertid ytterligare försvåra tillämpningen, eftersom fristen bleve olika för olika rättsägare.

I promemorian uttalas, att vid övervägande av de olika möjligheterna förefölle de bästa skälen tala för det alternativ som innebure en generell utsträckning av preskriptionstiden.

I fråga om behovet av en förlängning av den tvååriga preskriptionstiden för rätt att lyfta utdelning i konkurs har i promemorian framhållits, att denna preskriptionstid i allmänhet icke medförde några risker för rättsförluster till följd av krigsförhållandena. Emellertid förelåge speciella omständigheter i aktiebolaget Kreuger & Tolls konkurs. En avsevärd del av fordringarna i konkursen funnes på utländska händer. Ehuru snart två år förflutit efter slututdelningen, funnes alltjämt ett icke obetydligt belopp, som tilldelats innehavare av s. k. secured debentures men icke lyfts. Det vore troligt, att en del av dessa rättsinnehavare på grund av krigsförhållandena blivit hindrade från att iakttaga anmälningskyldigheten. Med hänsyn till vad sålunda anförts syntes det önskvärt, att det öppnades en möjlighet att medgiva förlängning även av denna preskriptionstid, då behov härav förelåge. Det borde lämpligen ankomma på Kungl. Maj:t att meddela föreskrift härom.

Slutligen har i promemorian anförts, att det i övrigt icke gjorts gällande något praktiskt behov av utsträckta preskriptionstider.

Vid promemorian hade fogats två i enlighet med nu angivna riktlinjer utarbetade förslag till *lag om förlängning av preskriptionstid för ränte- och utdelningskuponger* samt till *lag om förlängning för särskilda fall av preskriptionstid för rätt till utdelning i konkurs*.

Yttranden.

Över promemorian och därvid fogade lagförslag ha yttranden avgivits av *fullmäktige i riksgäldskontoret, bank- och fondinspektionen, Sveriges industriförbund och svenska bankföreningen*.

I samtliga yttranden ha de föreslagna lagstiftningsåtgärderna i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran. *Fullmäktige i riksgäldskontoret* ha emellertid begränsat sitt utlåtande att avse allenast den ifrågasatta förlängningen av preskriptionstid för räntekuponger.

I det yttrande som avgivits av *bank- och fondinspektionen* har framhållits,

att det med största sannolikhet kunde förutses, att den i de båda lagförslagen angivna tidrymden till och med den 30 juni 1944 komme att visa sig för snävt tilltagen. Det kunde ifrågasättas, om det icke vore lämpligare att redan nu förlänga tiden med ytterligare ett år, varigenom man skulle undvika att redan nästa år behöva förnya lagstiftningen.

Sveriges industriförbund har uttalat, att de skäl som anförts för en förlängning av preskriptionstiden för ränte- och utdelningskuponger syntes övertygande. Att på sätt i promemorian diskuterats göra preskriptionstiden beroende av vissa villkor måste befaras föranleda tvister och betydande svårigheter vid tillämpningen. Förbundet ansåge sig därför böra tillstyrka en generell utsträckning av preskriptionstiden i enlighet med vad i promemorian föreslagits. Beträffande den föreslagna lagen om förlängning i särskilda fall av preskriptionstid för rätt till utdelning i konkurs syntes jämväl behov av en dylik lagstiftning ha ådagalagts och förbundet hade intet att erinra mot förslaget i denna del.

Svenska bankföreningen har beträffande förslaget om förlängning av preskriptionstid för ränte- och utdelningskuponger framhållit, att detta förslag berörde ett problem, på vilket föreningen redan tidigare haft sin uppmärksamhet riktad. Föreningen har därom vidare anført följande.

Såsom i promemorian omnämnes, lät bankföreningen den 14 januari 1943 utsända en skrivelse till 170 svenska aktiebolag, huvudsakligen industribolag, med hemställan att bolagen, därest de, såsom bankföreningen antagit, icke önskade begagna sig av den i 25 § skuldebrevslagen stadgade begränsningen av kupongers giltighetstid, ville underteckna och till bankföreningen insända en skriftlig förklaring av följande lydelse:

Undertecknat aktiebolag förklarar härigenom följande:

Blir kupong till aktie i vårt bolag eller till obligation eller förlagsbevis, som av oss utfärdats, av svensk bank presenterad hos oss för inlösen efter det tre år förflutit från kupongens förfallodag,

och uppgiver banken därvid, att hinder på grund av de av kriget orsakade utomordentliga förhållandena på det internationella området mött för kupongens presenterande före utgången av nämnda tre år,

komma vi icke att göra gällande kupongens ogiltighet, försåvitt presenterandet äger rum inom tre år efter sagda hinders upphörande.

De aktiebolag, till vilka den nyssnämnda hänvändelsen gjordes, hade utvalts med ledning av uppgifter som för ändamålet inhämtats från ett stort antal till bankföreningen anslutna banker. Av de tillsporda bolagen hava hittills 103 undertecknat och till bankföreningen insänt den ifrågavarande förbindelsen. Bankföreningen har i sin tur efter hand till sina medlemmar översänt förteckningar å de bolag som sålunda biträtt förslaget. Av de övriga bolagen hava 22 avböjt att underteckna förbindelsen i fråga; dessa bolag hava så gott som genomgående motiverat detta med att de önskade förbehålla sig rätten att själva pröva frågan från fall till fall. Återstoden har ännu icke besvarat bankföreningens framställning, något som i vissa fall torde sammanhånga med att frågan ansetts böra underställas bolagsstämmans prövning och sådan stämma ännu icke hållits.

Då det ifrågavarande lagförslaget syftar till att genom lagstiftning fastställa ett sakläge, som bankföreningen genom sin nyssnämnda åtgärd sökt att främja, finner sig bankföreningen för sin del böra utan tvekan i princip tillstyrka förslaget i fråga.

Vad beträffar formen för genomförandet av den avsedda utsträckningen av

preskriptionstiden ansluter sig bankföreningen till förslaget om en generell utsträckning av den i 25 § skuldebrevslagen angivna tid, inom vilken där avsedda kuponger skola vara föredetta för inlösen för att ej förlora sin giltighet. De olägenheter av en dylik generell bestämmelse som i särskilda fall kunna uppkomma synas, på sätt i promemorian anförts, icke vara av sådan betydelse, att man på den grund bör tillgripa det måhända principiellt riktigare men ur tillämpningssynpunkt väsentligt vanskligare alternativet med en anordning, som förutsätter utredning för varje särskilt fall om att dröjsmålet med kupongernas presenterande berott av de rådande utomordentliga förhållandena. Än mindre synes det lämpligt att låta den utsträckta preskriptionstiden gälla allenast vissa av Kungl. Maj:t bestämda bolag; svårigheter skulle säkerligen föreligga att med sådana förordnanden träffa alla de bolag, beträffande vilka åtgärden vore påkallad, och de ovan antydda olägenheterna skulle ändå alltid kvarstå beträffande de bolag, för vilka förordnande meddelats.

Bankföreningen har vidare uttalat, att föreningen starkt ifrågasatte lämpligheten av att i enlighet med förslaget låta den tilltänkta lagstiftningen gälla allenast för sådana kuponger, beträffande vilka den för närvarande stadgade giltighetstiden icke utgått vid lagens ikraftträdande. Härom anför föreningen:

Detta skulle medföra, att en del av de år 1940 till betalning förfallna kupongerna skulle falla utom lagens tillämplighet, medan andra skulle komma i åtnjutande av den längre giltighetstiden, beroende på huruvida utdelningen för år 1939 varit tillgänglig till lyftande före den dag år 1940 som motsvarar dagen för lagens ikraftträdande eller icke. Utdelningen tillhandahålles så gott som regelmässigt omedelbart efter ordinarie bolagsstämman i vederbörande bolag. Då tiden för bolagsstämman varierar högst väsentligt olika bolag emellan och helt naturligt bestämes på grundval av mycket växlande omständigheter, synes det icke vara tillfredsställande, att denna tidpunkt, varöver aktieägarna icke hava någon rådighet, skall få vara utslagsgivande för lagens tillämplighetsområde. Det anförda leder till att till en början samtliga under år 1940 till betalning förfallna kuponger böra falla under den nya lagen. Som det emellertid synes vara riktigast, att lagen får omfatta hela den tid, under vilken av krigsförhållandena härledda svårigheter kunnat stå hindrande i vägen för kupongernas presenterande, synas samtliga kuponger som förfallit efter krigsutbrottet böra omfattas av lagens tillämplighetsområde. Den förbindelse, som de förenämnda aktiebolagen på bankföreningens initiativ underskrivit, omfattar också samtliga kuponger, som på grund av krigsförhållandena icke kunnat presenteras före giltighetstidens utgång, oavsett om denna inträffat före eller efter förbindelsens underskrivande.

Ehuru en bestämmelse av nyssnämnda innehåll i viss mån skulle innebära en retroaktivitet, som rent allmänt sett framstår såsom betänklig, får bankföreningen dock, med hänsyn till här föreliggande speciella förhållanden, hemställa, att sista stycket i promulgationsbestämmelsen erhåller sådan avfattning, att lagen icke äger tillämpning, där tid som stadgas i 25 § lagen om skuldebrev gått till ända före den 1 september 1942. Därjämte synes tillämpning av lagen böra uteslutas i fråga om kupong, beträffande vilken anmälan enligt 25 § andra stycket skuldebrevslagen gjorts före ikraftträdandet av den nya lagen.

Departementschefen.

Enligt 25 § skuldebrevslagen skola kuponger till aktier och obligationer m. m. företes till inlösen inom tre år från förfallodagen. Därefter förlora de sin giltighet. I 148 a § konkurslagen stadgas en tvåårig frist, inom vilken borgenärer i konkurs måste anmäla sig för att få lyfta utdelning i konkursen. Dessa korta frister kunna under nuvarande onormala förhållanden medföra vissa särskilda risker för rättsförlust. Såsom påpekats i de förut återgivna framställningarna från vissa utländska sammanslutningar, torde det i många fall vara omöjligt för utomlands bosatta rättsägare att här i landet vidtaga föreskrivna åtgärder inom stadgad tid. Kommunikationerna med flertalet länder äro avbrutna eller försvårade, och åtskilliga rättsägare kunna antagas vara urståndsatta att bevaka sina intressen. Under sådana förhållanden synes billigheten tala för att en tillfällig förlängning sker av sagda tider.

Vad först angår den i 25 § skuldebrevslagen stadgade giltighetstiden för kuponger kan en utsträckning av denna tid göras mer eller mindre generell, såsom framhållits i den inom departementet upprättade promemorian. Den där förordade utvägen att stadga en allmän förlängning av tiden har godtagits i de avgivna yttrandena. Detta är självfallet också den enklaste metoden och några mera beaktansvärda olägenheter torde den icke medföra. I anslutning till vad som föreslagits i promemorian vill jag alltså förorda en bestämmelse, enligt vilken giltigheten av ränte- eller utdelningskupong som avses i 25 § lagen om skuldebrev, ändå att kupongen ej företes till inlösen inom där stadgad tid, icke skall upphöra före den 1 juli 1944. I den mån så visar sig erforderligt, bör denna slutdag sedermera framflyttas. Däremot kan jag av principiella skäl icke förorda det av svenska bankföreningen framförda förslaget att återuppliva en rättighet som redan utslocknat genom att giltighetstiden gått till ända före den nya lagstiftningens ikraftträdande.

Den i 148 a § konkurslagen bestämda preskriptionstiden för rätt att lyfta utdelning i konkurs kan, såsom framhållits i promemorian, i allmänhet icke antagas medföra någon särskild risk för rättsförluster under nuvarande förhållanden. En generell regel om utsträckning av denna preskriptionstid är alltså icke påkallad. Med hänsyn särskilt till det mycket stora antalet utländska borgenärer i aktiebolaget Kreuger & Tolls konkurs synes emellertid behov föreligga av en möjlighet att utsträcka den stadgade fristen. Enligt vad i promemorian föreslagits skall därför Kungl. Maj:t erhålla bemyndigande att, då så erfordras på grund av krigsförhållandena, för särskilt fall förordna om utsträckning av denna frist. Detta förslag, som ävenledes tillstyrkts eller lämnats utan erinran i remissyttrandena, torde böra genomföras.

I enlighet med det anförda ha inom justitiedepartementet upprättats förslag till

- 1) lag om förlängd giltighetstid för ränte- och utdelningskuponger samt
- 2) lag om förlängning i särskilt fall av tiden för rätt att lyfta utdelning i konkurs.

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över förslagen, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Sigrid Linders.

---

¹ Denna bilaga, vilken är likalydande med de vid propositionen fogade lagförslagen, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 28 maj 1943.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden ALSÉN,
LIND,
regeringsrådet EKLUND,
justitierådet ERICSSON.

Enligt lagrådet denna dag tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 28 maj 1943, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

- 1) *lag om förlängd giltighetstid för ränte- och utdelningskuponger samt*
- 2) *lag om förlängning i särskilt fall av tiden för rätt att lyfta utdelning i konkurs.*

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, föredrogos inför lagrådet av hovrättsassessorn Sven Romanus.

Lagrådet lämnade förslagen utan erinran.

Ur protokollet:
G. Lindencrona.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 maj 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, BERGQUIST, BAGGE, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning inom justitie-, utrikes-, finans- och handelsdepartementen anmäler t. f. chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bergquist, lagrådets utlåtande över de förut denna dag till lagrådet remitterade förslagen till *lag om förlängd giltighetstid för ränte- och utdelningskuponger* samt *lag om förlängning i särskilt fall av tiden för rätt att lyfta utdelning i konkurs*; därvid föredraganden hemställer, att förslagen, som av lagrådet lämnats utan erinran, måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Sigrid Linders.